

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — 320
Félévre — — 320
Negyedévre — — 170
Egy hónapra — — 60
Egy szám ára pályaud-
varon és vidéken is 3 lej
Bukarestben — 350

Csehszlovákiában
Egy hónapra — 25 ck
Egy szám — 150 ck

Cluj-Kolozsvár * VI. évfolyam * 212. szám

Igazgató: SZÉKELY BÉLA

5684. Kiszlev 2 * 1923 november 10 Szombat

Sötétség

A szó már elkopott, nem tudja kifejezni, minosen megrajzoló ereje. A „tragédia“ halvány és fásított. Tragédia? Valamikor ha felrobbant egy tárna és a földetűró ember eltűnt a föld mélyében, megdöbentő közelségből szórta a betű ennek a tragédiának a borzalmát. De az emberi idegrendszer megváltozott. Brutális lett érzékelése és a külső élmények, az élet felsokasodott tragédiájában, fásító közönnyel találkoznak. Ma már semmi sem megdöbentő, akármilyen nagy a katasztrófa, hiszen a világháború óta egyéb sem történik az emberiséggel, csak fájdalmas megélés. Csak sebe van és nyugtalansága. Hogyan lehessen kifejezni a rombolásnak és az összeomlásnak azt az örületét, amely ma már európai betegség? Hogyan lehessen kifejezni azt az áthatolhatatlan sötétséget, amely rátelepedett a kontinensre, elhomályosított kulturát, humanizmust, a jó és a szép törekvését és az emberiség hitét. Nincs rá szó és nincs rá fogalom! A pusztulásnak nincsen kifejező képe, a kiáltásnak hangja és a szenvedésnek mélyeséges sajtása. A bukás, amely felé nagykulturájú népek haladnak, nem heroikus, esztelen és vandál.

Mindenütt az erőszak, az önkény és a gyűlölet uralkodik, mintha az embertömegek elvesztették volna az ember magasabbrendű hivatottságának minden belső tartalmát. Az egész világ egy háborgó tenger. Csak a mellettünk lévő pillanatokot kell tekinteni: Bulgáriában forradalom, Görögországban forrongás, Lengyelországban véres tüntetések, Oroszországban hadilárma, Bajorországban terror és egész Németországban anarchia. Fél Európa őrgöng ebben a nyomasztó sötétségben, gyilkol, rombol és pusztít minden értéket, amit az elmúlt évtizedek békéje megteremtett. Nincsen szó, amely ki tudná fejezni ennek a halálos tragédiának a lényegét és nincsen emberi elme, amelyik profétai ihlettel új élet felé tudná vezetni a halálba rohanó őrgöngöket. Mintha a bibliai sötétség átka súlyosodott volna rá az emberiségre. Ebben a sötétségben megsemmisül az ember és az emberi eszme.

Ha javul a lej...

A lej javul. Ez az irányzat napok óta uralkodik az ország pénzügyében. Hogy e jelenség mienek a következménye, az exportra való vásárlásoké, a pénzügyké, vagy csak egyszerű külföldi valutamanőver, ezt az eldöntetlen kérdést tegyük most félre. Az ország gazdasági helyzete olyan, mint az adamabeli két emberé. Az egyiknek jó gyomra volt, de nem volt ennivalója, a másik bőségben élhetett volna, de mit csinálhatott rossz, beteg gyomrával. Mit csinálhat egy beteg, lázas közgazdasági szervezet, ha nincs olyan forgalmi és fizetőeszköz, amely táplálni és feljavítani tudná. A jó táplálék egy-magában viszont nem elegendő, emésztő gyomor is kell hozzá. Pénzünk javul, lehet hogy a javulás nem manőver, hanem a pénz vásárlóerejének szilárdulása, de ha nem rendelkezünk megfelelő mennyiséggel, akkor egy átfogó nagy gazdasági koncepciót lehetetlen vele és általa megteremteni. A lej javulásával egyidőben egy más irányzat is mutatkozik. Az átszervezett kormány kereskedelmi és ipari minisztere, Tancred Constantinescu eddigi szerepe mutatja ezt az irányt. Elszoktattak bennünket attól, hogy kormányigéreteiben tulságosan bizzunk, gazdasági körök az új miniszter iránt mintha bizalommal viseltetnének. A miniszter gyakorlati ember, aki éveket töltött a vasutgyű szolgáltatásban és elég magas, irányító pozícióból látta a bajokat, amelyek a közlekedésből folyóan az egész ország közgazdaságát gyengítik, helyenkint bénítják. Az új miniszter keveset beszél, elég tartózkodó az ígéretekben, keveset ígér, azonban gyorsan, szinte szokatlan gyorsasággal és pontossággal akarja végrehajtani. A Gazdasági Tanács megalakítása nem új gondolat, a miniszter elődei egyszer-más-szor nagyobb törvényalkotó munkák előzményeként megkérdezték a termelő tényezők véleményét, de

legtöbbször azért, hogy e véleményeket összegezzék a pártpolitikával. Tancred Constantinescunál mintha a politikának a közérdek alá való rendelkezését látnók. Mindenki várja tőle, hogy a vasutak az ő minisztersége alatt javulni fognak. Most, hogy Constantinescu mint legmagasabb intézője az ország kereskedelmi ügyének meg fogja találni módját a vasutak rendbehozásának. Az alépítmények kicserélését, a vagonelosztás igazságos rendszerét, a szállítási bajok megszüntését, vagy erős csökkentését várják a kormánytól. A Gazdasági Tanács módot fog adni a miniszternek arra,

hogy közgazdasági politikáját a termelő nép érdekei szerint állítsa be. Ha ez az igyekezete a megvalósulás vonalára esik, egész bizonyos, hogy a lej szilárdulása továbbra is tartani fog, még abban az esetben is ha a beigért, de lecáfolt és újra ígért jegykibocsátás megtörténik. A lej javul, de csak akkor látjuk hasznát, ha egyidejűleg az ország közgazdasági pangás megszűnik. Pénzünk javulásával párhuzamosan fog javulni az ország ipara és megszűnnek azok a megszorítások és vegzálások, amelyek miatt a kereskedelem manapság nem tud szabadon fejlődni.

Cantacuzino szenátusi vádbeszède a kormányzati rendszer ellen

A hazugságok rendszere. Az abszolutisztikus diktatura következménye a fascista mozgalom. A kormány diktatúrája a parasztság ellen. Cantacuzino egyesülésre szólítja fel a parasztpártot és nemzeti pártot

(Bukarest, november 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Matei Cantacuzino jasií egyetemi tanár, aki mint a jasií egyetem új szenátora csak néhány nap óta vesz részt a parlament ülésein, a szenátus tegnapi ülésén hatalmas filippikát tartott a liberális párt kormányzati rendszerére ellen. A szenátus tagjai áhitattal hallgatták végig Cantacuzino professzort, aki egyike az ország legképzettebb, legbecsületesebb gondolkodóinak és leghetesebb szónokainak. Matei Cantacuzino dialektikai képességének legjavával sorakoztatta fel kritikai érveit. Nem személyeket támadott, hanem a türhetetlen kormányzati elv és az abszolutisztikus törekvések ellen foglalt állást, amely gátat vet az emberek közötti szeretetnek.

— A mai kormányzati rendszer — mondotta Cantacuzino professzor — a hazugság rendszere és a hazugságok rendszere legyöngíti annak a népnek az energiáit, amely a rendszer igáját nyögi. A kormányok hazugságait bizonyos körülmények között meg lehet bocsátani, de

ha a hazugság az állam egész mechanizmusát és strukturáját is behálózza, akkor a katasztrófa feltartóztatlan.

— A kormányon lévők, akik diktatúrájuk nyüge alá akarják hajtani az országot, a trónt eszközül használják fel céljaikra. Nem folytatják le a községi és megyei választásokat, mert így kívánta azt a diktátorok érdeke és így a királyt koronázásakor nem a községek lakóinak igazi képviselői, hanem a kormány ügynökei vették körül. A diktátorok céljaik érdekében felelősségnélküli minisztert juttattak be az udvarhoz, akinek feladata „bizonyos“ atmoszférát teremteni az udvar legkörében. A diktátorok érdeke kívánta meg azt is, hogy egyik személyes hívüket, aki teljesen távol állott a politikától, előbb belüminiszterré, majd közlekedésügyi miniszterré nevezzék ki. Ugyancsak a politikai és személyes diktatúrának a következménye a választási eredmény és az a jelenség, hogy a csatolt területeknek nem jut vezetőszerep az állam életében.

Cantacuzino beszédjének további részében leszögezi, ha a kormány valami jót is létrehozott, az se érdeme a kormánynak, egyedül a román nép életképességével magyarázható.

Duca miniszter e szavaknál félbeszakította a szónokot:

— Igaza van önnek — mondja ironikusan. Cantacuzino erélyesen replikázik, mire Ferechide elnök figyelmezteti Duca minisztert, ne zavarja az előadót.

— A kormány legnagyobb büne — folytatta szavait Cantacuzino — az új alkotmány törvénytelen kieroszakolása. Az alkotmányt az ország összes részeinek óhaja szerint kellett volna megalkotni, a kormány azonban nem

vette figyelembe a csatolt területek kívánságát és így egyik hibát a másik után követte el.

Majd az abszolutizmus elméletét fejtegette Cantacuzino.

— Az abszolutisztikus diktatúrának — mondotta — csak akkor van létjogosultsága, ha a diktatúrát zseni gyakorolja, vagy ha a diktatúrával valami rosszabb kormányzati rendszert akarnak helyettesíteni. A zsenialitásról jelen esetben szó sem lehet, hacsak nem akarnék humoros mellékizt adni szavainnak, viszont

a mai liberális rezsimnél rosszabb kormányzati rendszer nem létezik.

— A liberális párt mint regionális párt került a megnagyobbodott ország élére és egyetlen ember nevében nyomja el az egész országot és azokat, akiknek valóban joguk van kormányozni. A liberális autokratizmust az ország érdekeivel igyeksenek igazolni. Ez azonban nem felel meg a valóságnak, mert a kommunizmus letörésére más öklöt használt a kormány, különben is népünk struktúrája amugyis meghiusít minden kommunista törekvést. A morális purifikációról sem lehet szó, mert a liberális kormány éppen a korrupciót tenyészti.

A fascizmus pedig nem egyéb, mint logikus következménye a liberális abszolutizmusnak,

amely ellen a kormány csak akkor tette meg a szükséges intézkedéseket, amikor a mozgalom egyes minisztereinek az életét fenyegette. A kormány és a fascisák között bizonyos bűnrészesség van, amit mi az iskolák vezetői jól láttunk abban a körülményben, hogy a kormány eltűrte az egyetemi élet anarchiát és amikor szigorubb intézkedésekhez nyult, csak a mozgalom ügynökeit tartóztatta le, nem pedig a morális bujtogatókat.

Ezután Bratianu Vintila gazdasági politikáját tette éles kritika tárgyává. Leszögezte, hogy a pénzügyminiszter szélsőséges gazdasági nacionalizmusa a közös érdekeltségek rendszerét honosította meg és a

családi gazdálkodás kiuzsorázza az országot.

— Mégis — folytatta Cantacuzino — a liberális abszolutizmusnak van egy politikai magyarázata. Meg akarja fojtani a román paraszt gondolatot, amely ugyan nem jelent veszélyt az államra, de vezélyezteti a liberális rezsimet. A paraszt gondolatnak azonban, amely nem lehet más, mint nemzeti és konzervatív, joga van helyet követelni az ország vezetésében.

Cantacuzino a továbbiakban kijelentette, hogy a paraszt gondolat alatt nem a parasztpártot érti, amely a parasztságnak csak egyik rétegét képviseli. De a parasztpárt mégis

közelebb van a demokráciához, mint a liberális párt a liberálizmushoz, mert a liberális párt teljesen eltávozott a liberális doktrínától, csupán a neve maradt meg.

Bezzédének a végén Cantacuzino egyesülésre szólította fel a parasztpártot és a nemzeti pártot,

mert csak így alakulhat olyan kormány, mely megfelel a nemzet akaratának. A parasztpárt exponenseit pedig arra kérte, hogy a nehézségek áthidalásáért mondjon le programjának arról a pontjáról, ami a jelen pillanatban ugysem valósítható meg.

Ötmillió erdőpanama

(Bukarest, nov. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A belügyminisztériumba már több feljelentés érkezett Brassó megye és a Brassó melletti Hosszufalu község több tisztviselője ellen. A feljelentések azzal vádolják a tisztviselőket, hogy a község erdeinek jogtalan eladásával mintegy ötmillió kárt okoztak a községnek. A belügyminiszter Goma felügyelőt küldte ki, hogy ezt a kényes ügyet, amelybe a megye néhány magasrangú tisztviselője is bele van keverve, tárgyilagosan megvizsgálja.

A vizsgálat, amely hat napig tartott, súlyos adatokat szolgáltatott a megye és Hosszufalu község egyes tisztviselői ellen. Megállapították, hogy hatalmas erdőrészeket adtak el két termelőnek harmincegy lejes köbméterenkénti árban, ami alig az ötöd része az eladás időpontjában elérhető árnak.

Az eladás minden törvényes formáság nélkül, nyilvános árlejtés mellőzésével történt. Egyes hatósági közegek két kereskedővel kéz alatt kötötték meg az adás-vételi szerződést és azt a községi eljárásnak be sem mutatták hozzájárulás végett.

Goma felügyelő a vizsgálat során szerzett bizonyítékok alapján az eladást semmisnek nyilvánította és kötelezte a két kereskedőt, hogy a vételár visszafizetése ellenében a község tulajdonjogát ismerje el.

A lengyel általános sztrájk epilógusa

Krakko, nov. 9. A keddi véres zavargások után a rend teljesen helyreállt. Galetzky kormányzó és Czikiel tábornokot elmozdították állásukból.

Varsó, nov. 9. A szocialisták által proklamált általános sztrájkot azért fejezték be két nap után, mert csak részleges volt. A legtöbb fontos üzemet militarizálták és ezek egyelőre a katonaság kezében maradnak. A vasúti forgalom normális.

Egy zsidósors

Regény. Dán nyelven írta MÉR AARON GOLDSCHMID.

— Ha egyszer kimondtam az Á-t, ki kell mondanom a B-t is — mormogott magában. — Ha már egyszer diáknak kell lennie, ne legyen krájlzeros. Ebben az egy tekintetben ne legyen kénytelen a fiam zsidó lenni.

Lepecsételte a papirokat és ráírta: „A fiam tulajdona.”

Az ablakon kopogtattak. Bendixen Fülöp ur óvatosan oda ment az ablakhoz. Mikor kinyitotta a redőnyt, a sógorát pillantotta meg.

— Nyisd csak ki az ablakot, — mondotta az. Amikor ez is megtörtént, az ablakperemen egy batyú lett láthatóvá. Kemény hangot adott, amikor Izsák ur az ablak párkányára tette.

— Hogy odafönt voltam, — mondotta Izsák ur, — bosszantott, hogy a fiut úgy megrikattam és akkor eszembe jutott, hogy még nem is adtam neki semmi bar-micva ajándékot. Hát vedd most te át és tedd el neki ezeket az aranytallérokat... még mielőtt újra megolvassam őket.

— Izsák! — mondotta meghatva Fülöp ur. — Vedd már! — kiáltott Izsák ur nyersen. És tréfálkozva tette hozzá: — ha éjszakára itt maradnak az ablakon, akkor nem igen állhatok jót értük...

Amikor Jákob néhány nappal később apjával a hajó fedélzetén állott és a bucsuzás fájdalmaitól kábultan bámult ki a továtúnó partra, arra a helyre, ahol első küzdelmét küzdötte meg, — önkéntlenül is, egy rég felejtett kép merült föl képzelete előtt. Annak a gyermek arca volt az, akivel akkor olyan elkeseredten

Megtalálták a bibliai aranymezőket

Stinnes érdeklődik a bibliai Paradicsom helyén felfedezett érclepek irán

(Kolozsvár, november 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bibliakutató tudomány egyik legérdekesebb témája, melyet a tudósok és geológusok már annyiszor megvitattak: hol lehetett a bibliai paradicsom? A vélemények eltérők és teljesen ellentmondók voltak, de egyetlen ponton valamennyi megegyezett, abban, hogy a bibliai tudósítás földrajzi lehetetlenségeket tartalmaz. Legújában most az ismert Sieglin professzor foglalt állást ebben a sokat kutatott kérdésben és bizonyító tényekkel igyekszik megerősíteni a biblia tárgyilagosságát.

Az aranytermő Chavali

A bibliai leírás szerint, ahogy azt mindenki tudja, a paradicsom azon a földterületen volt, ahol a Pison és Gichon folyók, valamint a Tigris és Eufrates erdei. Minthogy a két utóbbi folyó forrása az örmény fensíkon van, arra lehet következtetni, hogy a kérdés ezzel megvan oldva. A biblia szerint a Pison folyó az aranyban gazdag Chavali-vidéket szelte át. De ilyennevű vidékről a biblia többször is említést tesz és hol azt állítja, hogy ez a terület Arábia északkeleti, hol pedig azt, hogy délnyugati részében van. Ugyanakkor a Gichon folyóról azt írja a biblia, hogy egész Aethiopiát körülvette. Ebben az állításban feltűnő ellentmondást látott a tudomány. Minden lehető módot megpróbálták, hogy a bibliának ezt a tévedését igazolják, vagy legalábbis tompítsák, de ezek a magyarázatok vagy a biblia szavaival, vagy pedig a földrajzi tényekkel kerültek ellentétbe, tehát nem kielégítőek.

Sieglin professzor szerint minden ellentmondás csak látszólagos és a bibliai híradás teljesen helyes, az ellene felhozott kifogások pedig könnyen megcáfolhatók. Egyetlen pillantás a térképre meggyőzhet bennünket arról, hogy a két ismeretlen paradicsomi folyó kérdésében csakis az Aras és a Kur jöhetnek tekintetbe. Ennek a két folyónak valóban megvannak azok a tulajdonságai, melyekről a biblia említést tesz. Az ókori örményeknél az Aras-folyó neve Pasion volt, ami megfelel a bibliai Pison elnevezésnek. Az eltérő magánhangzók ugyanis nem téveszthetnek meg bennünket, mert az ókorban nem használtak magánhangzókat a zsidók és így az örmények saját nyelvüknek megfelelő magánhangzókkal ejtették ki a folyó nevét. Ennek a folyónak a partján terült el az örmény történetírók által gyakran említett és nagy aranymezőiről híres Khabalia-vidék, melyet a görögök és rómaiak hol Kabala, hol Gabala néven említenek. A biblia

azt írja, hogy a Pison völgyében egy különleges myrrha-fajta fordult elő és a sohám nevű ékkő, melynek neve sukaan volt az assziroknál. Egy ókori örmény forrás beigazolja, hogy a Pasion mentén sok myrrha termelt, míg egy görög geográfus arról tesz említést, hogy a folyó medrében ismeretlen ásványt talált, melyet ő sikyon névvel jelölt meg. Ez az ásvány a hematitok egyik, csodálatosan sokféle változatban előforduló fajtája.

Az elsüllyedt paradicsom

Ha elfogadtuk, hogy a Pison azonos az Aras-Pasion elnevezéssel, akkor a mai Kur folyó nem lehet más, mint az ókori Kyron, (mely a görög Kyros elferditése lehet) azaz a bibliai Gichon. Az ókorban ugyanis a Kyron körül-folyta a Kolchis nevű vidéket, melynek sötétbőrű lakóiról Aischylos, Pindaros és Herodotes is említést tesznek és akiket Homeros és a nálánál még régebbi görög költők aethiopooknak, azaz „izzóarcuak“-nak neveznek. Memnon és Andromeda nem a Nilus felsővidékéről, hanem a keleti Pontus tájáról származtak el. A görögök sokkal később, amikor megismerték a mai Szudán lakosait, származtatták át ezekre az aethiop elnevezést. Ezekiel próféta is, amikor a kusitákról beszél, azaz a mórokról, akkor a Kolchis-beliakat érti, akik az ő idejében a dél-oroszországi skythák kényszerű szövetségében betörték Szíriába.

A bibliai leírás ilyenformán tehát minden tekintetben beigazoltnak vehető. Sieglin professzor fejtegetéseinek további részében a paradicsomi arany előfordulására hívja fel figyelmünket. Az elsüllyedt paradicsom mai területén gazdag és óriási kiterjedésű aranytelérek vannak. A háború kitörése előtt több orosz geológus Sieglin ösztönzésére tüzetesen megvizsgálta az Aras felső vidékét, ahol a kikapcsolásra érdemes gazdag nemesfémtelepeket pontosan a biblia által megjelölt helyen találták meg, ott, ahol az Arpadschai-patak az Aras-folyóba torkollik. Egy német nagyiparos, állítólag maga Stinnes, aki tudományt szerzett erről az értékes felfedezésről, erősen érdeklődik az aranymezők iránt és ki is akarja aknázni, ha majd egyszer megszűnnek azok a politikai nehézségek, melyek jelenleg a terv megvalósítását lehetetlenné teszik.

ILONA

viaskodott. Gondolatait ösztönszerűleg rátapasztotta erre a jelenetre, hogy a honvágyat, az otthonhoz fűződő gondolatokat elhessegesse vele és első ellenségének képe mindaddig követte őt, amíg a fájdalom és fáradtság úgyba nem vitték.

Tizedik fejezet.

Amikor elindultak, hogy Márkus bácsi lakása közelében valami iskolát keressenek, ahol latint is tanítanak, olyan szerencsésen esett a dolog, hogy Kopenhága legjobb hírű iskolájára leltek.

Ennek az iskolának igazgatója a szigorúságot és energiát, hivatása iránt érzett meleg szeretettel egyesítette magában. Nem úgy, mint a mi időnkbeli iskolaigazgatók többsége, akik lelkiismeretüket azzal elégitik ki, hogy a felsőbb hatóságok által előírt tananyagot belépreselik a tanulóba és az iskola falain belül ügyelnek a joneveltségre és fegyelemre, — ő nem csak értelmére, hanem a tanulók lelkére is hatni kíván. Nem azt tűzte ki célul, hogy mint fenytömester és órákra kiszabott tanító álljon diákjai fölött, hanem, hogy le is szálljon hozzájuk, utmutatójukká és nevelőjüké váljon, — ámbárhogy az a törekvés a nevelés és tanítás szétválasztottsága következtében, amint ez, az akkori időben (de még manapság is) fennállott, csak kismértékben és kivételképen nyilvánulhatott meg.

A buzgó mesternek meg kellett elégednie, azzal, hogy megfigyeléseit a többi tanárral kicserélje minthogy valamely igazán bensős, szeretetteljes kölcsönhatás közte és tanítványai között nem volt lehetséges. Jákob is, aki pedig olyan messze került el hazulról, és akit apja az igazgató különös gondosságába ajánlott, ő is csak a tan-

órák alatt volt az iskola gondjaira bízva és így az igazgató órá vonatkozóan is inkább csak megfigyelésre volt kénytelen szorítkozni, ahelyett, hogy tapasztalatait közvetlen érintkezésből merítette volna.

Egyik napon, — röviddel azután, hogy Jákob az iskolába lépett, így szólt az igazgató a tanártársaihoz:

— Valahányszor csak ezt a keleti arcú fiut ott látom ülni az utolsó padban, az osztály vastagfejű nebulói között, vannak pillanatok, amelyekben az egész iskola olyannak látszik előttem, mint a háziállatoknak valamilyen csordája, amely közé egy szelidített párdükkölyök került. Csak aztán a többi kamasz csinján bánjon vele, hogy természete föl ne ébredjen.

Amennyi tréfaság, ugyanannyi komoly gondolat is volt ezekben a szavakban. De az igazgató csakhamar csudálkozva láthatta, hogy helyesnek mindenesetre helyes volt a megfigyelése.

Jákob az első napokban el volt ragadtatva. Minthogy olyan kifejelett értelemmel jött már az iskolába, amely a talmud utvesztőiben élesedett ki, olyan emlékezőképességgel, mely az emberi tudás minden tájáról összehordott töredékekkel volt telítve, annélkül azonban, hogy valaha is iskolakönyvet látott volna, — hasonló volt ahhoz az emberhez, aki jól hegedül ugyan, de a kottát nem ismeri. Levizsgáztatták, mint minden más belépő fiut és semmire se tudott megfelelni. De amikor aztán a tanításon részt kezdett venni és hogy úgy mondjuk, a töredékek közötti folytonossági hiányok kezdettek lassan-lassan kitöltődni, főleg pedig, amikor ő maga is tudatára ébredt saját tudásának, tanárai ítéletében óriásit haladt.

(Folytatása következik)

Gömb

November Magyarországi Tizenk

(Budapesti játékok.) A magyar puccsterve érdekes és a társadalmi és gazdasági élet az egység megbeszélésére gyaltak. A társaság több tagja is, zönség tájékozotttal és az azonos megjelent képek során Nagybörzsönyben élő elnök is megjelent.

Beavató Ulainál lefordított

formális szavakkal együtt „Staatsvertrag” Rendkívül érdekes, mely a gazdasági utasításoktól volnának együtt és természetü a nősen megfelel

A puccs v

Nagy I. előtt megjelent iratait tanulmányozták. fogja irányítani szerint az iglatkozata, me

nagyon k

előkészítéséről Rakovszky tette, hogy gette Magyarországi így folytatta

— A lakosság a csoport szervezőtől nincs gyökere, veres szervezőmenyire nincsen. Egészen földi segítség megdönteni, morandum, a két illegálók mondják gyarországi benne van, átalakulást A magyar tiszteket és hogy azoknak erószak

A lefolytatott, ki, miként Magyarországi is megtalált

A szerkesztés aki Münchenben kampószeres csapatot küld Ulain márciusi Kahrral és összekötött vétele után

a puccs Gömbös miniszter atádi Szabó Jóléti. A tőges jelölése. Miklósnak, gebb ideje Miklós-társ

Gömbös volt az Ulain-puccskormány elnökjelöltje

November végén akarták átvenni a hatalmat. Komoly veszedelem fenyegette Magyarországot. Kiutasítják a beözönlött bajorokat. Eddig hét letartóztatás

Tizenkét rohamcsapat állott készen a Bethlen-kormány megdöntésére

(Budapest, nov. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) A magyar fajvédők idejekorán kipattant puccsterve érthető izgalmat keltett Budapest társadalmi és politikai köreibben. Csütörtökön este az egységes párt klubjában élénk lefolyású megbeszélés volt, melyen az Ulain-ügyet tárgyalták. A tanácskozáson jelen volt a kormány több tagja is. Rakovszky belügyminiszter a közönség tájékoztatására kiadott hivatalos közleménnyel azonos szóbeli felvilágosítást adott a megjelent képviselőknek. Később, a megbeszélés során Nagy Emil igazságügyi miniszter és rövidebb időre gróf Bethlen István miniszterelnök is megjelent.

Beavatott helyen kijelentették, hogy az Ulainnál lefoglalt irat nem memorandum volt, hanem

formális szerződés a bajor reakciókkal való együttműködésről. A szerződés címe: „Staatsvertrag zwischen Bayern und Ungarn.” Rendkívül érdekes és fontos a szerződés melléklete, mely részletes, adatszerű rendelkezéseket és utasításokat tartalmaz arról, hogyan hajtották volna végre a rendszerváltozást. Az együttesen végrehajtandó katonai és politikai természetű akciókra Ulainék és Hitlerék kölcsönösen megfelelő biztosítékokat is megállapítottak.

A puccs végrehajtását november végére tartézték.

Nagy Emil igazságügyi miniszter ma délután megjelent a főkapitányságon, hogy az ügy iratait tanulmányozza, mert az igazságszolgáltatás érdekében az ügyben maga Nagy Emil fogja irányítani. Az eddigi, kapott jelentések szerint az igazságügyi miniszter tegnap esti nyilatkozata, melyet az egységes párt klubjában tett,

nagyon komoly lázadás és politikai összeesküvés

előkészítéséről szólt. A párt értekezlete után Rakovszky belügyminiszter megegyezően kijelentette, hogy nagyon komoly veszedelem fenyegette Magyarországot. Rakovszky nyilatkozatát így folytatta:

— A kormány jól tudja ugyan, hogy annak a csoportnak, mely ezt az erőszakos rendszerváltozást keresztülvinni akarta, egyáltalán nincs gyökere az országban, de az ilyen fegyveres szervezkedést eltérni mégsem szabad, bármennyire nincs is ennek talaja a közvéleményben. Egészen nyilvánvaló, hogy Ulainék külföldi segítséggel akarták a fennálló rendszert megdönteni. A lefoglalt iratban, mely nem memorandum, hanem kész szerződés, mely nem is a két illegális szervezet között, hanem — mint nek mondják — a két állam, Bajorország és Magyarország között jött volna létre, kifejezetten benne van, hogy november végén akarták az átalakulást végrehajtani mind a két országban. A magyar puccszervezet vezetői csapatokat, tiszteket és legénységet kértek Bajorországtól, hogy azoknak a segítségével, ha kell,

erőszak árán is magukhoz ragadják az uralmat.

A lefoglalt „államszerződésről” újabbban kiszivárgott, hogy Ulainék terveket dolgoztak ki, miként lehet a kampószerkesztes mozgalmat Magyarországra átvinni. Ezt az elaborátumot is megtalálták Ulainnál.

A szerződést egyedül Ulain írta alá, aki Münchenben akarta átvenni a kampószerkesztesek ellenszerződését. A terv szerint a kampószerkesztesek Berlinbe vonulnak és erős csapatot küldtek volna Budapestre. A tervet Ulain márciusban tárgyalta először Hitlerrel, Kahrral és Ludendorffal, akikkel azóta állandó összeköttetésben volt. A kormányhatalom átvétele után

a puccskabinet így alakult volna meg:

Gömbös miniszterelnök, Ulain belügy, nagyatádi Szabó földművelésügyi, Szemere Béla népjóléti. A többi tárcára még nem voltak végleges jelölések. Szemere Béla unokaöccse Szemere Miklósnak, a nemrég elhunyt sportférfinak. Régebbi ideje gyűjtött fegyvereket és a Szemere Miklós-társaság tagjaiból akarta a gárdát meg-

szervezni, leginkább fiatalemberekből, akik a beözönlő bajor kampószerkesztesekkel együtt fegyveres puccs formájában juttatta volna sikerre Ulain politikai vállalkozását.

A vizsgálat eddigi eredményéről a félhivatalos Magyar Távirati Iroda illetékes helyről az alábbiakat közli:

A rendőrség már régen értesült arról a szövetkezésről, melynek célja a bajor irregulárisokkal a magyar kormányrendszer erőszakos megváltoztatása és új kormány uralomrajutása volt. Ulainnál München felé utaztában a rendőri megmotozások megtalálták a bizonyító iratokat. A tervezetet magyar részről Szemere és Bobula írták alá. A másik megállapodó fél a Bayerischer Völkisch-Nationaler Aktions-Ausschuss, melynek aláírásai még hiányoznak, ezeket Ulain most akarta megszerezni.

A megállapodás részletesen szabályozta, hogy a bajor szervezet katonai csapatokat és tiszteket bocsát a magyarok rendelkezésére, hogy e hó végén olyan kormányzat állítsanak fel, amelyet a szerződő felek egyedül célszerűnek tartanak. A küldött csapatok felett a magyar vezetők kizárólagos joggal rendelkeztek volna és

ellenértékül a magyarok Bajorország élmezőnyét vállalták.

Mindezekből világos, hogy nevezettek idegen fegyverek segítségével az országban lázadást kívántak létrehozni és erre vonatkozó előkészületeiket is megtették. Ezért Ulain, Szemerét és Bobulát őrizetbe kellett venni. Ulaint nem fedi a mentelmi jog, mert tettenérték. A nyomozás folyik.

A budapesti rendőrség eddig száz gyanús fiatalembert nyomozott ki, akik ellen a kitaloncolási eljárást már megindították.

A puccskísérletekről a bécsi rendőrség is tudott,

Ujból bérbeadják a kolozsvári városi villanyüzemet

Negyvenötmillió lej szükséges az üzem kibővítésére. A szükséges tőkével a város nem rendelkezik. Villany nélkül marad a város, ha a villanytelepet ki nem bővítik

(Kolozsvár, november 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Emlékeztetek még azok a harok, amelyek a különböző bankérelteltségek között a kolozsvári villamosművek bérletéért megindultak. Nagy összeköttetéssel rendelkező érdekeltségek mindenképpen el akarták ütni a Ganz-társaság kezéről a bérletet és noha az árlejtés során a legkedvezőbb ajánlatot a Ganz cég adta be, ötször is sikerült kieroszakolniok a már megkötött szerződések érvénytelenítését.

A bérletért megindult kampányban az „Omni” és az „Electra” jártak elől, de előkötésük csak félsikerrel járt. A bérletet a város elvette a Ganztól és házikézelésben tartotta meg a villanyüzemet. A városi üzem élére Roata mérnök került, aki elsőrendűen szakképzett, nagy koncepciójú agilis munkaerő és képességei predesztinálják az üzem vezetésére. Roata mérnök hivatalba lépése után nagy ambícióval látott munkájához és arra törekedett, hogy a város villanynal való ellátását lehetőleg zavartalanul biztosítsa.

Roata mérnök igyekezete azonban nem járt eredménnyel. Mióta a város vette át a villamosműveket, a város villanynal való ellátása zavarokkal küzd. Néhány nappal ezelőtt a villamosművek vezetősége kénytelen volt órarendet felállítani, amely szerint a város egy-egy kerületében egy-egy órára beszüntetik a villanyüzemeltetést. A város azonban még a korlátozott villanyfogyasztásnak sem tud eleget tenni. Tegnap este például a Nagyszamos és a Szamos-árok közötti területen órákig szünetelt a villanyüzemeltetés. Éjjel félegy órákig pedig az egész város területén kialudtak a lámpák és egy teljes órában keresztül sötétségben volt a város. A jelenlegi állapot súlyos közgazdasági károkat okoz a villanyerővel dolgozó ipari üzemeknél.

de Ausztriában ebben senkinek része nem volt, minthogy az osztrák és a bajor kampószerkesztesek között nem áll fenn kapcsolat. Olasz fasiszták is tömegesen jöttek az utóbbi napokban Budapestre, főleg fiatalberek, azzal az ürügygyel, hogy itt munkát keresnek, mert otthon éheznek. Legtöbbjük sörfőző munkásnak mondotta magát. A budapesti német követség nyilatkozata szerint egyetlen munkát kereső német sem jelentette be a követségen Budapestre érkezését. Az a gyanu, hogy a kampószerkesztesek vidéki városokba is utaztak, főleg Kecskemétre. A nyomozás ezirányban is megindult. A puccsisták közül eddig heten vannak a rendőrség őrizetében.

A „Magyar Hírlap” értesülése szerint a budapesti rendőrségnek megbízható adatai vannak arra, hogy

Ulainék fegyveres puccsot készítettek elő.

Elrejtett fegyverkészletek álltak rendelkezésükre, de ezekre még nem sikerült ráakadni. Ulain tizenkét rohamcsapatot akart német mintára szervezni. Ezek a rohamcsapatok Budapestben, két másik pedig a vidéken szervezkedtek és a budapestiekkel egyidőben léptek volna akcióra. Ulainék megállapították, hogy mely középületeket kell megszállni, kiket kell letartóztatni és kik ellen kell még továbbmenő eljárást folytatni. A letartóztatandók névsorán elsősorban a kormány összes tagjai szerepelnek. Különösen

szigorú intézkedések történtek volna Bethlen személye ellen.

A jegyzőkönyvek szerint a budapesti rohamcsapatok megmozdulásával egyidőben a bajor rohamcsapatoknak is akcióra kellett volna lépniük olyképen, hogy Ausztrián keresztül az osztrák kampószerkesztesek segítségével törtek volna be Magyarországra.

Ulain Ferenc letartóztatásának kérdéséről valószínűleg szombaton fog dönteni az ügyzség.

Gömbös Gyula kijelentése szerint a jobboldali politikusok elhatározták, hogy összehívják a nemzetgyűlést. A többi ellenzéki csoport azonban a Ház összehívásának kérdésében tartózkodó magatartást tanúsított mindaddig, míg az Ulain-féle puccs-ügy minden részlete teljes megvilágításban nyilvánosság elé nem kerül.

Azonkívül közbiztonsági szempontból is veszedelmet jelent, mert a sötétben maradt utcákon napirenden vannak az éjszakai támadások.

Ma délelőtt felkerestük Roata mérnököt, akihez kérdést intéztünk a villanyüzemeltetés türethetetlen zavarainak okaira és az orvoslás módjára. Roata mérnök munkatársunk kérdésére ezeket mondotta:

— A villamosüzem képtelen kielégíteni a város villanyüzemeltetését. A mi üzemünk mindössze hatezernégyezer lóerőre van berendezve, holott Kolozsvár villanynal való ellátásához mai lakottsága és ipari fejlettsége mellett legalább tizenkétezer lóerős üzemre volna szükségünk. Ezért az amugy is rozoga gépeinket munkaképességükön túl használjuk ki, ami a kazánok gyors romlását vonja maga után. Így történt tegnap este is, amikor fél hét órákig a Hideg-szamos telepen lévő 4-es számú gőzkazán reaktorára kiégett. Egyik főgépészünk könnyebb sérüléseket is szenvedett. Hogy a reaktort kijavíthassuk, le kell állítanunk a négyes számú kazánt és így a Szamos és a Malomárok közötti vezetéseket kénytelenek voltunk kikapcsolni az áramkörből. Ezen a területen három órán keresztül szünetelt a villanyüzemeltetés. Tekintettel azonban arra, hogy a kiégett reaktor összeköttetésben volt a többi kazánnal is, éjjel fél egy órákig egy órára teljesen be kellett szüntetnünk a villanyüzemeltetést. A reaktort a mai nap folyamán teljesen rendbehoztuk és ma este nem lesznek már zavarok.

— A napról-napra súlyosbodó zavarokkal szemben — sajnos — tehetetlenek vagyunk. Számolni kell azzal is, hogy a világítási állapotok a tél folyamán még rosszabbodni fognak. A villamosművek kibővítéséhez legalább negyvenötmillió lej beruházás szükséges, ezzel a tőkével

azonban sem a város, sem a város polgársága nem rendelkezik. Az orvoslás egyetlen módja, bérbeadni az üzemet egy olyan vállalatnak, amely bankkonzorciumoktól meg tudja szerezni a szükséges kölcsönt.

— A város vezetősége már el is határozta, hogy a villamosműveket újra bérbe adja, csupán arra vár, hogy a belügyminisztériumból beérkezzék a szerződési formula, hogy a versenyárgyalást meghirdethesse. Ha a város próbálkozása sikerrel jár, remélhető, hogy a világitási zavarok 1925 telére meg is szűnnek.

Roata mérnök őszinte nyilatkozata egyáltalában nem megnyugtató. Nyilatkozatának különösen az a része aggodalmat keltő, amelyben bejelenti, hogy a világitási zavarok a tél folyamán még súlyosabbak lesznek.

Joggal felmerül azonban az a kérdés, ha a város tanácsa tudta azt, hogy nem képes biztosítani a város villanyszükségletét, miért vette házikézelésbe az üzemet? Minden esetre megnyugtató, hogy a város vezetősége végre rájött arra, a megoldás egyetlen módja az üzemet újból bérbeadása. Kiírásánál és a bérletnél egyetlen szempont lehetséges csupán: a város közönségének az érdeke.

Vádol a gyilkos

Ől a szerelem. A brutális newyorki rendőrség

(Newyork, november 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Juniusban egy propellerhajón, amely Jersey és Elitabethtown szigete között közvetíti a forgalmat, a rendőrség egy Philippi-szigetről származó benszülöttet fogott el, aki feltűnően nagy és nehéz csomagot cipelt magával. A csomag önmagában még nem volt gyanús, mert hiszen ha egy amerikai Jenki cipelte volna, senki se törődött volna vele. Am de a Philippi-szigetről való rendkívül gyenge emberek, éppen ezért ötlett a rendőrség szemébe a súlyos csomag.

A benszülöttet őrizetbe vették és a csomaggal együtt a rendőrségre vitték, ahol a csomagot a rendőrségi emberek felbontották. Egy holttest volt benne, guggoló helyzetben. A halottban rövid nyomozás után egy Martin nevű ápolónő hullájára ismertek. A letartóztatott egy házban szolgált az ápolónővel, halálosan beleszeretett s mert a nő nem viszonozta szerelmét, megölte és őszinte szerelme jeléül ideálj holttestét tiszta ruhákba csomagolta. Az volt a terve, hogy áthajózik Elisabethtownba és ott alkalmas pillanatban a vízbe dobja a holttestet. A holttest egyébként igen izlésesen volt begöngyölve: először zöld függönybe csavarta, aztán barna csomagolópapírral borította be a hűn szerető gyilkos.

Ez és ehhez hasonló eset nem egészen szokatlan olyan nagy városban, mint Newyork. Igazi szenzációját azonban egy szokatlan fordulat adta.

Ez a fordulat éles világot vet Newyork rendőrségének „belső” ügykezelésére.

Az történet ugyanis, hogy a gyilkos, aki eleinte tagadásban volt, már két nappal az elfogatása után beismerő vallomást tett. De a bírósági tárgyaláson vallomását visszavonta és azt állította, hogy a nálánál erősebb nő reátámadt s ezért ő önvédelemből gyilkolt.

Azt a vallomást, hogy Martin ápolónőt előre megfontolt szándékkal ölte meg, csak a newyorki rendőrök sorozatos kínzásaira mondotta jegyzőkönyvbe. A rendőri közegek ugyanis égő cigarettákat nyomkodtak a mellére, ez rettenetes kínokat okozott és arra készítette, hogy minden kérdésre igennel feleljen. A kis emberke a bíróság tagjai előtt felszakította ingét. Melle sok égési sebbel volt borítva.

A gyilkosnak a rendőrség elleni vádját a bíróság jegyzőkönyvbe foglalta. Így történt, hogy a gyilkos — legalább egyelőre — megszabadult a villamoszékeltől, sőt a brutális rendőrök elleni perének tárgyalásán is résztvehet — mint vádló.

A német extrónörökös nem mozdulhat Hollandiából

Páris, nov. 9. A nagykövetség tanácsa elhatározta, hogy felkéri a holland kormányt, tiltsa meg Frigyes Vilmos német extrónörökösnek, hogy Hollandia területéről eltávozzék. Ugyancsak jegyzékkel fordultak Németországhoz is, hogy ne adja meg a trónörökös számára a beutazási engedélyt.

ILONA

Hitler a német birodalom diktátorává kiáltotta ki magát

Hitler, a diktátor most szerezte a német állampolgárságot. Letartóztatták és bebörtönözték az elmozdított bajor kormányt Ludendorff tábornok a nacionalista forradalom élén.

A birodalmi kormány letöri a müncheni puccsot

(Páris, november 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az itteni kiadása „Chicago Tribune” tudósítója jelenti: Hitler tegnap Kahr főállambiztossal összejárva fegyveres erővel megbuktatta a bajor diktatúrát és nyomban kihirdette a nemzeti diktatúrát, melynek élén ő maga áll diktátorként, védnöke pedig Ludendorff mint a nemzeti hadügyminiszter és az új nemzeti hadsereg főparancsnoka, Kahr volt diktátort Bajorország rendkívüli kormányzójává tette meg Hitler. A kormány elmozdítása drámai jelenetek között ment végbe. A puccsot megelőző gyűlésen, miután Kahr befejezte beszédét, Hitler felugrott az emelvényre és kikiáltotta a nemzeti diktatúrát. Ebben a pillanatban acélszakos rohamcsapatok nyomultak be a terembe és sortűzet adtak le a levegőbe. Óriási izgalom közepette hirdette ki a nemzeti diktatúrát Hitler, aki Rupprecht bajor trónörökösrel szemben Ludendorffnak és a Hohenzollern-családnak az eszköze. Parancsára a rohamcsapatok letartóztatták Knilling miniszterelnököt és Schweyer belügyminisztert. Két volt minisztert, akiket azzal vádolnak, hogy Stresemannal tárgyaltak, bebörtönözték.

Berlin, november 9. A birodalmi elnök rendeletet adott ki, amelyben a német véderő főparancsnokságát Sect tábornokra, a hadvezetőség főnökére ruházta. Ugyanakkor a birodalmi belügyminiszter végrehajtó hatalma is átszáll Sectre, akinek feladatává tették, hogy a birodalom biztonságához szükséges összes intézkedéseket megtegye.

A Wolff-ügynökség jelentése szerint a birodalmi kormány a német néphez a következő felhívást bocsátotta ki:

A legnagyobb bel- és külpolitikai szorongatás idején elvakult emberek azzal a céllal mozdultak meg, hogy a birodalmat összezúzzák. Münchenben felfegyverzett horda megbuktatta a bajor kormányt, letartóztatta Knilling miniszterelnököt és jogot formált magának arra, hogy birodalmi kormányt alakítson, Ludendorff tábornokot a német hadsereg állítólagos parancsnokává,

Hitlert, aki csak nemrégiben szerezte meg a német állampolgárságot,

a német birodalom vezetőjévé tegye meg. Felesleges rámutatni arra, hogy a puccshatározatok semmiek és érvénytelenek. Aki a mozgalmat támogatja, felségárulást és hazasértést követ el.

A német nép és a német birodalom legsúlyosabb óráiban felszólítjuk a haza minden barátját, szálljon sikra a birodalmi egység a birodalmi rend és a német szabadság megóvásáért.

Minden intézkedés megtörtént a puccs leküzdésére

és a rend helyreállítására szolgáló rendszabályokat kiméletlen erővel fogjuk végrehajtani. A birodalmi kormány nevében:

Ebert birodalmi elnök, Stresemann.

(München, nov. 9. Az Uj Kelet tudósítójától.) November nyolcadikára, a német köztársaság kikiáltásának évfordulójára jelentette be Hitler, a bajor kampószerkesztés vezére, hogy betör csapataival Thuringiába s onnan Berlin ellen vonul, hogy a Stresemann-kormányt elkeresse és megteremtse az egész birodalomban a jobboldali katonai diktatúrát. A nagyarányú államcsíny azonban elmaradt, mert egyrészt egyenlenségek támadtak a bajor és más állambeli nacionalisták között, másrészt pedig a nagyantant beavatkozásától tartottak. A francia kormány ugyanis, mint a „Temps” közli, utasította berlini nagykövetét, közölje a német kormánnyal, hogy

Franciaország nem engedhet semmiféle katonai diktatúrát Németország területén.

Főleg ez a szigorú demars tartotta vissza a türelmetlen bajor nacionalistákat, hogy Berlin ellen vonuljanak. Meg kellett tehát elégedniük a részleges eredménnyel és kezükbe kerítették a hatalmat előbb magában Bajorországban. A régóta vajudó bajor forradalom első felvonása egy ünnepély volt, amely a Németország többi részében fennálló rezsim ellen irányult. Az ünnepélyt a forradalom évfordulóján tartották, de távolról sem a forradalom ünneplésére, mint Németország többi részeiben, hanem az ellenakció indoklására és dicsőítésére. A főszónok dr. Kahr bajor államfőtanácsos volt, aki nem arról beszélt, hogy a forradalom mit teremtett, hanem hogy a forradalom rombolásai helyére mit kell teremteni.

A gyűlést a müncheni Bürgerbräuban tartották. Résztvevett azon

több bajor miniszter és Lossow tábornok, akit tudvalevőleg két héttel ezelőtt a birodalmi kormány a bajor haderők főparancsnoki állásától elmozdított.

Zentz tanácsos megnyitotta a gyűlést. Mindenekelőtt Kahr biztosította a megjelentek ragaszkodásáról s kérte, hogy legyen vezérük

az új, jobb fekete-fehér-vörös Németország megalkotásában. Ezután a diktátor emelkedett szólamra és

felolvasta a nemzeti politikáról szóló manifesztumot.

Kahr diktátor a gyűlésen még a következőket mondotta:

— A most teljesítendő feladat nagyobb, mint volt Bismarck feladata. A német népek, melyet mindenünnen ellenség vesz körül, olyan emberekből kell állania, akik a szabadság akarát megőrizni akarják. Sem a rendi, sem az osztályelnyök nem dönthetik el, csak előmozdíthatják a nép fejlődését. Mindenkinek annyit kell keresnie, amilyen munkát végez.

Mig a Bürgerbräu belsejében a tömeg a diktátor beszédét hallgatta, az épület előtt megtörtént a döntő esemény. Este háromnegyed kilenckor az épület elé

nyolc teherautó érkezett fegyveres nemzeti szocialistákkal,

akik megszállták minden kijárót. Azután rajvonalba fejlődtek és az utcákat széles körben elzárták a forgalomtól. Érdekes azonban, ezek a csapatok, amelyek nemsokára a benn tartózkodó kormányt elmozdították, tiszteletteljesen megvárták a diktátor beszédének befejezését. Teljes másfél órát vártak és csak negyed tizenegykor kezdték meg az akciót. Kahr beszédének befejezésekor

Hitler hatszáz fegyverrel benyomult a terembe és kijelentette, hogy a kormányt elmozdítja.

Bent a teremben ellenállásra nem találtak, a tömeg nagyobb incidensek nélkül távozott. Hitler csapatai azután megszállták az épület minden részét és őrséget állítottak fel előtte. Nemsokára megkezdődött a harci szervezetek felvonulása a bajor főváros ellen. Harci rajokban az Oberland és a Reichsflage harci szövetségek csapatai vonultak fel a város utcáin és egyes tereket és utcákat megszállottak. Más helyeken erős őrséget állítottak fel és kihirdették, hogy

München ezentúl a hatalmuk alatt áll.

A Bürgerbräu elfoglalása után azonnal megalakult az új kormány. A kormány megalakításánál nem követték a szokásos tárca-beosztást, hanem inkább valami diktatúraféle megalkotására helyezték a fősúlyt. Nem is szerepelnek a kormányban mások, mint a mozgalom vezetőemberei. A feladatokat a forradalmár vezérek a következőképpen osztották meg maguk között, vagyis

az új kormány a következő:

Országos kormányzó lett Pöchner volt müncheni rendőrfőnök, akit azért mozdítottak el, mert nem volt hajlandó a harci szervezetek tagjai és a nacionalista merényletek tettesei ellen eljárni.

Ludendorff tábornok a bajor csapatok országos főparancsnoka lett.

Hitler maga a „politikai tanácsadó” szerepét vállalta, vagyis magának tartotta fenn az irányítást a politikai jellegű dolgokban. Véderőügyi miniszter Lossow tábornok lett, rendőriminiszter pedig Seisser.

München összeköttetése a külvilággal egyelőre megszűnt.

Az Uj Kelet az e napilapja

Felelős szerkesztő

Az Uj Kelet cikke

jelölésével

Öromániában és k

Rador Publ

hirdetési ir

— A jas

lentettük, hogy

gyűlése tegnap

detét. Mint tud

öt órakor zárul

parlása a követ

Parhon 29, Ma

22, Gavanescu

Cuza 2, Balan

kaptak. Így a

Slatineanu lett

— Néme

lentik: Suderma

neves német ír

kancellárhoz, me

telték az írök n

segély kiutalásá

— Közve

nau között. B

vasuti vonalak

Pascani—Cserno

tottak be. Ezen

átzállaniuk, h

azonnali csatlak

— Szigo

Valér kolozsvári

számu belügymin

vényben lévő vá

kozással Kolozs

állapította meg:

valamint luxusbo

éjjel két óra, II

bedegák este 11

12 óra, II. oszt

tályu éttermek

alatt (február vé

nokok részére

szabbitsát sem

között nem enge

estélyek, mulats

és előzetes rend

pénzügyigazgatós

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

és előzetes rend

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Feladás szerkesztő: Dr. Marton Ernő

Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Óromániában és külföldön az „Uj Kelet” részére kizárólag Rador Publicitate (Bucuresti, Str. Gen. Berthelot 1.) hirdetési iroda vesz föl hirdetéseket.

— **A jásii egyetem új rektora.** Már jelentettük, hogy a jásii egyetem rektorválasztó gyűlése tegnap reggel kilenc órakor vette kezdetét. Mint tudósítónk jelenti Jasiból, délután öt órakor zárult a választás. A szavazatok megoszlása a következő: dr. Slatineanu 31, dr. Parhon 29, Matei Cantacuzino 27, dr. Bacaloglu 22, Gavanescu 11, Petrovici 10, Bogdan 3, Cuza 2, Balanescu és Popovici 1—1 szavazatot kaptak. Így a jásii egyetem új rektora dr. Slatineanu lett.

— **Német írók nyomorban.** Berlinből jelentik: Sudermann, Fulda, Georg Engel és több neves német író emlékiratban fordultak a birodalmi kancellárhoz, melyben megkérhetők részletekben esettették az írók nagy nyomorát. A kancellár gyorssegély kiutalását rendelte el.

— **Közvetlen vonat Csernovitz és Chisinau között.** Bukarestből jelentik: A beszarabiai vasúti vonalnak rendezése alkalmából Chisinau—Pascani—Csernovitz között közvetlen vonatot állítottak be. Ezentúl az utasoknak nem kell Jasiban átszállaniuk, hanem Pascaniig utazhatnak, ahol azonnali csatlakozást kapnak.

— **Szigoru rendelet a záróráról.** Popovici Valér kolozsvári rendőrprefektus a 39479 1923. számú belügyminiszteri rendeletre, valamint az érvényben lévő városi szabályrendeletre való hivatkozással Kolozsváron a zárórát a következőképpen állapította meg: I. osztályu kávéházak és éttermek, valamint luxusbodegák, varieték, kabarék részére éjjel két óra, II. osztályu kávéházak és I. osztályu bodegák este 11 óra, II. osztályu éttermek éjjel 12 óra, II. osztályu bodegák este 11 óra, III. osztályu éttermek és korcsmák részére a téli idény alatt (február végéig este) 9 óra, bor- és sörcsarnokok részére este 10 óra. A záróra meghosszabbítását semmitéle okból, semmiféle körülmények között nem engedélyezik. Kivételt képeznek, bálók, estélyek, mulatságok, melyek azonban csak kivételes és előzetes rendőrprefektusi engedély alapján és a pénzügyigazgatásnál 300 lej díj lefizetése ellenében rendezhetők. Azok a vendéglősök, korcsmárosok, vagy kávéháztulajdonosok, akik helyiségeikben az e rendeletben megállapított zárórákon túl vendégeket időzni engednek, ugyancsak akik hatóságok közegében ama felszólításának, hogy helyiségeiket zárják be, nem engedelmeskednek, valamint azok is, akik a hivatalában eljáró hatósági közeget be nem bocsátják, vagy eljárását akadályozzák, vagy pedig vendégeiket előle elrejtik, az 1879. évi XL. decretle 74. szakasza alapján ezer lejig, visszaesés esetében pedig, ha utolsó büntetésük kiállításától két év nem mult el, 4000 lejig terjedhető pénzbüntetéssel, újabb visszaesés esetében a megállapított pénzbüntetésen felül még az üzlet bezárásával is büntetendők. Az a vendég pedig, aki a záróra után a vendéglős, korcsmáros, kávéháztulajdonos, vagy ezek megbízottja távozásra való felszólítását nem respektálja, vagy elrejtőzik, — amennyiben cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik — ötszáz lejig terjedhető pénzbírsággal büntetendő. A rendeletet, mely ma lép életbe, a felsorolt helyiségek tulajdonosai kötelesek látható helyen kifüggeszteni.

— **Enyhe tél lesz az idén.** Több jeltől arra lehet következtetni, hogy az idei tél későn fog beállani és enyhe lefolyású lesz. Így a fecskék még mindig oly nagy számban láthatók, mintha nem is gondolnának az elköltözésre. A pinyt oly vidáman röpköd, mint tavasszal. Vadászok mondják, hogy az özek, rókák, nyulak még mindig nyári szőrüket hordják. A növényvilág is szokatlan pompával virul. A kisebb mezei állatok, amelyek más évben ilyenkor téli táplálékuk készletét gyűjtötték, az idén semmi hajlamot sem mutatnak erre. Az enyhe időjárás előreláthatólag december, január és február hónapokban fog tartani, de a letterszági Pulkowban lévő obszervatórium jelentése szerint hideg léghullám fog közben rövid ideig Középeurópán átvonulni.

— **Nyomják a százbillió márkás pénzjegyeket.** Berlinből jelentik: A százbillió márkás bankjegyek nyomását megkezdték.

— **Ujra működhetnek a betiltott egyetemi egyesületek.** Az egyetemi hallgatók szövetségének, a „Centrul Petru Maior”-nak az egyetemi tanácsnak november 15-ig adott haladékos arra, hogy alapszabályait hozza összhangzásba az egyetemi szabályzatokkal. A Petru Maior egyesületét még ez év szeptemberében oszlatta fel az egyetemi tanács határozata folytán a rektor. Ugyanazon alkalommal felhívást intézett a rektor az egyetemi hallgatók összes helyi, valamint vidéki egyesületeihez, hogy ez év november 15-ig adják be a rektorátusba az egyetemi tanács előírásai alapján már módosított alapszabályait és a tagok névsorát. Ha az egyesületek ezen rendelkezésnek eleget tesznek, úgy november 15-től újra megkezdhetik működésüket.

— **Eljegyzés.** Szobovits Ilona és Klein Dezső Szatmár jegyesek.

— **Nagy földrengés Amerikában.** New-yorkból jelentik: New-Jersey partvidékén hatalmas erejű földrengés volt, amelynek következtében sok ház összeomlott. A lezuhanó házak több embert temettek maguk alá. A földrengés nagy földterületen hullámzott végig s a May foktól Newyork közeléig érezték hatásait. Ugyanakkor Manilla szigeten is észleltek kisebb földrengéseket.

— **Halálozás.** A bánati zsidó társadalmat és gazdasági életét súlyos veszteség érte. Raschofszky Géza nagyszentmiklósi ecetgyáros hosszú, kinos szenvedés után negyvenhétéves korában meghalt. Halálát családja és kiterjedt rokonsága gyászolja.

— **Krausz Simon nyilatkozata a magyar kölcsönről.** Budapestről jelentik: Krausz Simon, az Angol-Magyar Bank elnöke az „Az Ujság”-ban nyilatkozott a külföldi kölcsönről. Kijelentette, hogy a kölcsönre feltétlenül szükség van. A külföld polgárainak — mondotta — Magyarország újjáépítésében hívő sok ezer barátja türelmetlenül várja a percet, mikor vehet intenzíven részt Magyarország gazdasági életében. Alkalma volt a kölcsönről érdemlegesen beszélgetni a világ gazdasági életének legdöntőbb tényezőivel. Megállapíthatja, hogy a kölcsön iránti hangulat rendkívül kedvező. Tudják, hogy Magyarország még nem tart ott, ahol Ausztria tartott, ennek következtében külföldi garancia szükségtelen és így ez nem fog conditio sine qua non képezni. Természetesen garanciákat kell nyújtannunk és fogunk is nyújtani azokon a kereteken belül, amelyek a biztosítékot megadják. Ha az ellenőrzés szükségessége fenforog, akkor ez kizáróan pénzügyi ténnyé szorítkozik. A kölcsön összege akkora lesz, hogy gazdasági rendbehozatalunk és a normális viszonyokhoz való visszatérésünk előfeltételeit meg fogja teremteni.

— **Egyévi börtönrre ítélték a Monostori uti vérbosszu hőst.** Megírta annakidején az Uj Kelet, hogy ez év szeptember 9-én este a Monostori-uton Csubirka László műszerészstanulóra valaki hátulról rátámadt és a szerencsétlen fiut hátszúrta, úgy hogy az néhány óra mulva belső elvérzés következtében meghalt. A gyilkos egy fiatalkoru monostori fiu személyében másnap jelentkezett a rendőrségen, ahol bevallotta tettét. Kihallgatása rendjén aztán kiderült, hogy a gyilkosság bosszu műve volt. A meggyilkolt Csubirka bátyja állítólag a vádlottnak a testvérbátyját, aki akkor a román hadseregben szolgált, a tisztai útközénél megölte s a fiatalkoru ezt akarta megtorolni. Védelmére előadta, hogy a gyilkosságot megelőzően három társával egyik Monostori-uti korcsmában bepálinkáztak. A Soutzo törvényszéki bíró elnökele alatt működő büntetőtanács ma tárgyalta a fiatalkoru gyilkos bűnügyét. A törvényszék a vád- és védbeszéd megkérdezése után a fiatalkoru bűnöst egyévi fogházra ítélte el. Az ítéletben az ügyész megnyugodott, a védő felebbezést jelentett be.

* **A Bäumel, Steiner és Trsa rt. ludosi cég, udvari szállítók „Besco” likörkülönlegességei egyenértékűek a holland és francia gyártmányokkal.**

— **Aki anyját halálra marta.** Rómából jelentik: Megrázó eset történt Gragnanoban. A napokban veszett kutya megharapott egy gyermeket, akit nyomban bevittek a nápolyi közokórházba, de az orvosi tudomány nem tudta többé megmenteni az áldozatot. A gyermek halálutolsó órájában megharapta az öt önfeláldozóan ápoló anyját. A harapás oly veszedelmes volt, hogy a gyermek anyja is megkapta a veszettséget és most szintén halálan van.

* **A ש"ס חברה** egyesület ezuton is meghívja tagjait folyó hó 11-én d. u. 3 órakor tartandó rendkívüli közgyűlésre.

— **A pénzhamisító vesztegetni próbált.** Cionea VI. kerületi rendőrkapitány szerdán éjjel felé a monostori Cell-sörcsarnokba tért be, ahol a mulatozók között egy jól öltözött férfit talált, aki éppen egy ötszázlejesseletet fizetett a pincérnek. A rendőrkapitány észrevette, hogy a feltűnően elegáns férfi sebezében százával vannak az ötszázlejessek. Igazolásra szólította fel és a rendőrségre kísérte. A rendőrségen megmotozták és a zsebeiben kétszáz darab ötszázlejesseletet találtak, amelyek gondos átvizsgálásánál kiderült, hogy a pénzek nagyrésze hamis. Mikor a rendőrkapitány a hamis pénzeket le akarta foglalni, harmincezer lejlel meg akarta őt a pénzhamisító vesztegetni. A rendőrség folytatja a nyomozást. A jelek arra mutatnak, hogy egy pénzhamisító banda vezére jutott a rendőrség kezébe.

— **Bodánszky operettíró meghalt.** Bécsből jelentik: A bécsi operett-szövegírók egyik legismertebbje, Bodánszky Róbert Berlinben meghalt. Bodánszky a divatos operett-zeneszerzők kedvelt librettistája volt. Lehár, Fall Strauss, Kálmán Imre és más hírneves operett-szerzők világsikereiket nem kis mértékben Bodánszky ügyes operett-szövegeinek köszönik.

* **Száraz nyárfa** (pékeknek kiválóan alkalmas) ölenként 800 lejért kapható hazaszállítva. Janovitz Vilmos tűzifaraktárában. Str. Euescu (Gyufagyár-u.) Telphon 127 és 918.

— **Könnyítés a kereskedelmi utazók számára.** Prágából jelentik: Az „Union kereskedelmi utazók egyesülete Prágában” közli az utódállamokban működő rokonegyesületekkel, hogy a cseh-szlovák országos pénzügyigazgatóság elrendelte, hogy utazók és kereskedelmi képviselők akkor is kaphatnak utlevelet, ha az utazók cége (főnöke) szavatosságot vállal az utazó adójáért. A podgyász vámvizsgálatát annyira egyszerűsítették, hogy gyorsvonatokon az egyesületi tagok kollektívának revizióját a vonatban végzik. Az utazók egyesülete mértékadó helyen aszírta tett lépéseket, hogy a válságos gazdasági helyzetre való tekintettel ne szállítsák le az utazók és képviselők napidíjait.

— **A bányamunkás alapítványa.** Munkácsról jelentik: Nagydobronyban, Ruszinszko egyik leggazdagabb magyarnyelvű községében az elmúlt vasárnap avatták a község baptista imaházát. Az avatásnál jelen voltak az összes másfelekezetűek képviselői, a prágai kormány és az ungvári kormányzóság. A kormány nevében Pesek miniszteri tanácsos az avatóünnepségen beszédet tartott és kijelentette, hogy a köztársaság kormánya megelégedéssel látja a baptisták működését. Az imaház létrejöttét egy Ruszinszkból Amerikába került gazdálkodónak, Kis Jánosnak köszönhetik. Néhány évvel ezelőtt Kis mint egyszerű bányamunkás élt Amerikában, ahol áttért a baptista vallásra. A forradalom után Kis János megtakarított pénzével visszajött szülőfalujába, ahol gazdálkodni kezdett. Vagyonából tavaly egy nyolcvanezer cseh koronás alapítványt tett baptista imaház létesítése céljaira. A pénzen mostanában felépítették az imaházat. Kis János nem engedte magát ünnepeletni és a szertartást követő ünnepi ebédén nem is vett részt.

* **Dr. Radnay és neje Fényes Janka** táncitanárok *tánciskolájukat Dedák Ferenc-utca 12. sz. alatti* új tánchelyiségükbe helyezték át. (Béjárt a Minorita-utcai vaskapun.) Minden kolon, ritmikus és balletiskola *november 15-én nyílik meg. Minden vasárnap délután és este koszoru.*

— **Ruszinszkoiban tilos a tányérozás.** Ungvárról jelentik: Az ungvári rendőrigazgatóság egész Ruszinszko területére kiterjedő hatállyal szigoru rendeletet adott ki, melynek értelmében a kávéházakban, éttermekben és nyilvános helyiségekben hangversenyző társaságok (cigánybandák), vagy egyes zenészek javára nem szabad asztaltól asztalhoz járva tányérozni. Az azonban meg van engedve, hogy egy erre kijelölt helyen, lehetőleg a kijárat mellett, az önkéntes adakozás céljából egy tányért, vagy más alkalmatosságot helyezzenek el. Ungváron a rendelet már életbe is lépett. Az ungvári kávéházi zenészek küldöttség útján kérték a rendőrigazgatót, hogy a tilalmat vonja vissza. A rendőrfőnök kijelentette, hogy módot fog keresni arra, miszerint a zenészek a vendégek molesztálása nélkül is tisztességes megélhetéshez jussanak.

* **Kölcsönkönyvtár Minorita-u. 5.**

Markovits F. ékszerész

arany, ezüst ékszerek, valamint kina és ezüst dísz tárgyak **jutányos áron** nagy választékban kaphatók. Cluj, Wesselényi Miklós-u. 20. sz.

KARÁCSONYI
GYERMEKJÁTÉK KIÁLLÍTÁS NOV.
20-ÁN NYILÍK MEG

INGYEN

sehol sem kaphat

kötött kabátot,
harisnyát,
férfiinget,
férfi divatárut,
porcellánárut,
üvegárut,
játékárut,
bőröndárut

azonban majdnem

INGYEN

ezen cikkeket beszerezheti a

**PÁRIZSI
ÁRUHÁZBAN**

Cluj, Wesselényi-utca 12.

MINDEN
CIKKBEN ÁLLANDÓ SZABAD
KIÁLLÍTÁS

BUTORÜVEGEKET, TÜKRÖKET

Barok, csillag és virágesztéssel, valamint adott rajzok után művészi kivitelben készít **HUNWALD**, üvegészszolda és tükörgyára CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Vlahuta (volt Bolyai-utca) No. 3. Hibás tükröket újra fonsoroz.

אריזה לשר אריזה לשר

Szalámi

és mindennemű felvágottak a legolcsóbb napi árban és naponta frissen vágott liba és frissen sürt libaszir kapható:

Lebovics szalámigyár

Cluj, Str. G. Baritiu (Malom-u.) 8. sz. Árjegyzék és **המשר** kívánatra ingyen

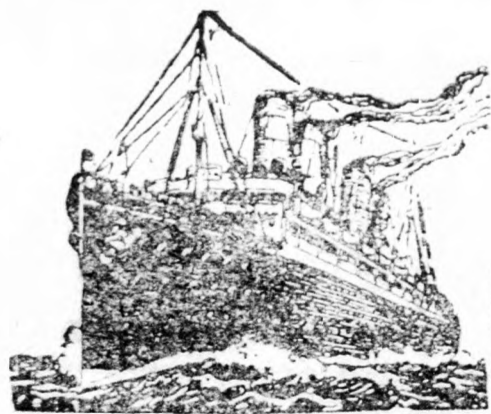
ROTTMANN KAROLY ÉS TÁRSAI R.-T.

TIMIȘOARA—TEMESVÁR KIRALYI UDVARI SZÁLLITÓK
GYÜMÖLCSPÁLINKA TER- MELÉS, BORNAGYKERESKE- DÉS, SZESZSZABADRAKTÁR SZESZDENATURÁLÓTELEP. 1364
**RUM ÉS LIKÓRGYÁR
COGNAC FŐZDE**

NORDDEUTSCHER-LLOYD ★ F. MISSLER

Rador 384

**Bréma-
Amerika**

**Bréma-
Amerika**

Az utazást teljesen újjáépített hajókkal tesszük lehetővé, n. eleyen a harmadosztály is elegánsan berendezett kabinokból áll 2 és 4 személy számára. Elsőrangú német konyha. — A hajókon magyarul és németül beszélnek. Díjtalan tájékoztatás!

A NORDDEUTSCHER-LLOYD nagyromániai vezérképvisellete:

Bucuresti, Calea Griviței 130.

Bejárat a Pelian-utca sarkán [Bratu-szálloda alatt] és ennek fiókjai:

Oradea-Mare, Bulevardul Regele Ferdinand 4.

Telefonszámok: 8-26, 9-88 [A hivatalos jegyirodában] Tel Sörgöncim: Menetjegyiroda Ugyanott vasuti jegyek kiadása ugy a bel-, mint a külföldre.

Timisoara

„Korona Szálloda”, a vasutal szemben

Minden felvilágosítás díjtalan

Cernăuți

Kochanovskig. 3., Botineanu-házban

OLCSÓ

árairól és szolid kiszolgálásáról előnyösen ismert

Szabó Jenő

női divatruházába

Cluj, Calea Regele Ferdinand 5.

Teljes választékban raktárra érkeztek:

Angol és francia kabát és ruhaszövet ujdonságok

Barna és szürke Biberett-plüss

Fekete silskin-plüss

Caracül-plüss

Férfi double kabát és öltönyszövetek nagy választékban

Szolid szabott áruk

Telefon 479 szám

Manometert, mindenféle mérőműszereket készít és javításokat vállal:

Gáspár műszerész Arad, Strada Horia 1.

Javítás végett beküldött műszereket rövid idő alatt visszaküldöm. Telefon 315

GOWAG

KÖZKERESZETI TÁRSASÁG
**Goldstein,
Wald és Glasner Cluj**

Str. Vladimirescu
(v. Mikos Kelemen-utca) 27. szám alatt
Telefon 519

Gőz-, gáz-,
vízvezeték- és csatornázási berendezések
valamint műszaki cikkek
állandó nagy raktára.
Complete fűdőszobaberendezések
juttányosan kaphatók

**Épületüvegezés,
képekerezés,**

kávéházi, vendéglői, háztartási
cikkek, demionok, táblaüveg,
lámpaárúk és porcellánedények-
ből legolcsóbb beszerzési forrás

**Ausländer
Rudolfnál**

Cluj-Kolozsvár, Cal. R. Ferdi-
nand (v. Ferenc J.-ut) 37. sz.
alatt, az Uránia palota mellett.

Engros! Endetail!

CEMENT- IPARI GÉPEK

Cementtöcserepek, beton-
és salaktéglák, üreges beton-
blokkok, padló-, járda- és
garnitoidlapok gyártására,
kézi és erőhajtásra, formák,
betoncsövek, kutgyűrűk, lép-
csők, vályuk stb. előállításá-
ra, közúti, hengerművek,
betonkeverők, I-a cement-
festékek. Tejes asbestcement
pa'agyári (Eternit) berende-
zések. — Betonkeverőgépek

MODERNA

ÉPÍTŐIPARI GÉPEK ÉS RADIATOR
R-T. BRASSÓ, KIS-UTCA 12. SZÁM

Árlapok, költségvetések és
látogatás díjmentesen

Engros

Karlsbadi
porcellán
edények,
tábla-üveg.

Endetail

Mindenféle
poharak,
demyonok,
palackok,

lámpaárúk bármily mennyiségben legelőnyösebben
AUSLÄNDER LAJOSNÁL

CLUJ,
Piața M. Viteazul (Széchenyi-tér) 39, Telefon 954.

Telefon 81.

Ládagyár

Fióküzlet:
Egeres

Mindenemű ládákat és fadóbozókat összeszegezett
és szétszedett részekben megrendelésre azonnal
készít és szállít a legolcsóbb nappi áron

Sajovics és Lebovits fűkereskedés
és ládagyár
Cluj, Strada Cernanji (volt Kajántói-ut) 1 szám

GARDI és TARSÁ

fényképezési műtermek
Cluj-Kolozsvár, str. Saguna
(v. Bartha Miklós-utca) 13

Portrék,
gyermekfelvételek,
nagyítások

Feketeerdői üveg
és mindennemű

porcellánárut
legolcsóbban

Telefon 586

Kerekes Ernő

áruházában vásárolhat
Cluj, Calea Reg. Ferdinand No. 4.
Engross! Endetail!

FABRICA IOSEF FLORENZ

MÉRLEG-, SÜLY- ÉS FÉMÁRUGYÁR ORADEA-MARE, STRADA GILANYI 6

TELEFONSZÁM INTERURBAN 15-71

T. C.

SÜRGÖNYCIM JOFLOR ORADEA-MARE

Van szerencsém tudomására adni, hogy Oradea-Marén modernül felszerelt
fiókgártelepet létesítettünk.

Gyártunk mindennemű mérlegeket és súlyokat u. m.: vagon-, hid-, toló-
súlyos- és közönséges tízedesmérlegeket, balanz és asztali tízedesmérlegeket,
továbbá gyógyszerész és különleges mérlegeket, ugyiszintén réz- és vas-
súlyokat. Elvállaljuk mindennemű mérlegek, súlyok javítását és hitelesítését.
Nagyobb mérlegek javítását vidéken is eszközöljük.

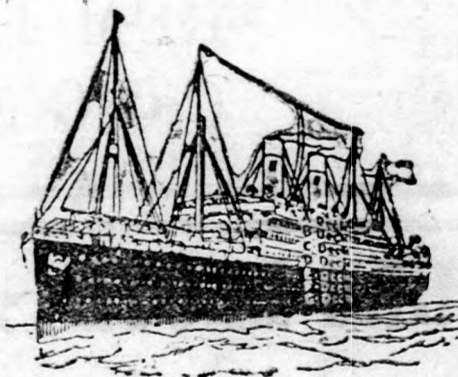
BYRON STEAMSHIP COMPANY LTD. LONDON

M. Embiricos & Co.

BUCUREȘTI, STRADA PARIS No. 1.

Constanța direct New-York

A legnagyobb tengerentuli
luxusgőzösökkel, amelyek
Constanța kikötőből indul-
nak Konstantinápoly, Pireu
és Palermo érintésével direct
New-Yorkba.

Átszállás, vesztegzár nélkül.
Az utazás tartama 16 nap.
Az utazás vonalainkon a
legelőnyösebb, 50%-kal ol-
csóbb és lejjben fizetendő.

Értesítés:

„Constantinople“ luxusgőzös érkezik november 7-én, indul november 8-án

Értesítés:

Kajütők, jegyek fenntartása, valamint bármely információ végett forduljon központi irodánkhoz.

M. EMBIRICOS & CO., București, Strada Paris No. 1.

Flegler Gy. Cluj Műipari festő és tapétázó vállalat. :: Legmodernebb Legujabb tapéták! Féregirtás!

**KERESKEDŐK
FIGYELMÉBE**

Külföldi gyári lerakatok. — Óriási nagy
választékban fehéráru, Frenchek, zephirek,
Hosenzeugok, férfi szövetek, fanelek stb.

Textil-Import

engros áruház megnyit

Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Óriási nagy választékban fehéráru, Frenchek,
zephirek, Hosenzeugok, férfiszövetek,
fanelek stb. — Külföldi gyári lerakatok.

Oradea-Mare, Strada Nicolae Iorga
(volt Zöldfa-utca) 6.

Grünwald üvegcsiszoló
és tükörgyár

Tükrök és butorüvegek minden méret és modell szerint
készülnek.

Épületüvegezési vállalat — Ujrafoncsorozás — Finntükrök

Oradea-Mare

Strada Garlicy 10. sz.

A miniszter
megalakulását
hogy Tancred
ügyminiszter
megvalósítani
fölkendítése ér
Ebből a célból
amelyre be ak
tének kiválóság
fejerte azt a k
nél előbb szere
ranja minél gy
sulása felé. Az
kaadók kolozsv
ben tejelent a
napját, novemb
arról lesz szó,
szövetsége kik
Az erdélyi nag
viseletmi. Szen
tént, a választ
meg fognak je
tápsal.

SZÍNH

A ROM
Vasárnap délut
Hét: Sámson

A MAGY
Szombat délutá
Este 8 ó
Vasárnap d. e. f
Délután
Este 8 ó
Hét: Tangók

M

Select-n
november 10-é
felvonásban. F
A nagy zene
hercegnő irány
val elbűvöli a

Uránia-
A montekarlói
drama hat felv
Az aranypók
bárók vértörvé

Apolló-
A nyugat csí
nastán. Főszere
landoktól hem

SZERK

K. Ignó
dr. valószínűl
tinából.

B. Albe
jól tenné, ha
jutalomra szá
még mielőtt a
a „hadja“-ért
tanárjától, ha
irni. Szerencs
hamarabb lesz
cigarettről.
Erec Jisraelé

M. Jen
forduljon az
Cluj, Calea F

Bélyeg
román bélyeg
zat, mely e
ság, különöse
első román
adtak ki. Má
zának a Cuz
képevel ellátó
lyegek.

L. Béle
zul dr. Hend
zelebbi címét

Chaluc
között még n
a gazdasági
szert 1923
1850 darab
tottak Román

trék,
tekfelek,
nagyítások

1481

NZ

LANYI 6

DEA-MARE

felszerelt

nk.

d-, toló-

rlegeket,

és vas-

lesítését.

zöljük.

NDON

GO.

No. 1.

York

egzár nélkül.

una 16 nap.

malainkon a

50%-kal ol-

n fizetendő.

tés:

8-án

i irodánkhoz.

is No. 1.

regirtás!

relási forrás!

an fehéraru, Fren-

ugok, férfiszövetek.

li gyári lerakatok.

Strada Nicolae Iorga

(volt Zöldfa-utca) 6.

lea-Mare

pliozy 10. 311

A miniszter siettetti a gazdasági tanács megalakulását. Többiben megemlékeztünk arról, hogy Tancred Constantinescu kereskedelmi és iparügyi miniszter a termelő tényezőkkel karöltve akarja megalakítani nagyszabású és az ország gazdasági fellendítése érdekében megtervezett programját. Ebből a célból legfőbb gazdasági tanácsot alapít, amelybe akarja vonni az ország gazdasági életének kiválóit. Az UGIR küldöttsége előtt kifejtette azt a kívánságát, hogy ezt a tanácsot minél előbb szeretné megalakítani, hogy programja minél gyorsabb tempóban induljon megvalósulása felé. Az UGIR ma átiratot intézett a munkaadók kolozsvári szövetségéhez Kolozsvárra, amelyben tejeleteni az UGIR választmányi gyűlésének napját, november 13-ikát. Ezen a gyűlésen kizárólag arról lesz szó, hogy az UGIR és a munkaadók szövetsége kiket delegáljanak ebbe a bizottságba. Az erdélyi nagyipar két taggal fogja magát képviselni. Személyekre nézve döntés még nem történt. A választmányi gyűlésre azonban feltétlenül meg fognak jelenni az erdélyi nagyipar reprezentánsai.

SZÍNHÁZ ~ MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA HETI MŰSORA

Vasárnap délután: Tosca
Hétfő: Sámson és Delilá.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szombat délután 3 órákor: Othello.
Este 8 órákor: Tangókirálynő.
Vasárnap d. e. fél 11-kor: Az irodalmi olimpiász 1. napja
Délután 3 órákor: Zsidónő
Este 8 órákor: Tangókirálynő.
Hétfő: Tangókirálynő.

MOZGÓK MŰSORA

Select-mozgó (v. Egyetem-mozgó): Szombat, november 10-én: *Paganini*. Történelmi dráma hat felvonásban. Főszerepben Conrad Veidt és Eva May. A nagy zenevirtuóz kálváriás szerelme Marsini hercegnő iránt. A halálraítélt mester utolsó nótájával elbűvöli a katonákat és megszökik a gilotin alól.

Uránia-mozgó: Szombat, november 10-én: *A montekarlói kalandornő* I. rész. Szenzációs nagydráma hat felvonásban. Főszerepben Helene Richter. Az aranypók hálójában. Háromszáz európai a barátság vértörvényésze előtt. Óriási filmszenzáció.

Apolló-mozgó: Szombat, november 10-én: *A nyugat csillagai*. Érdekes dráma 6 felvonásban. Főszerepben Dustin Farnum. Mexikói kalandoktól hemzsegő, izgalmas film.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. Ignácné, Nagyvárad. Weissburg Chaim dr. valószínűleg huszadikára itthon lesz Palesztinából.

B. Albert, Cluj. Nagyon szép írása van, de jól tenné, ha a leckére több gondot fordítana, ha jutalomra számít, a költészetet pedig *hadja* abba még mielőtt a tizenhetedik évét betöltené. Azért a "hadja"-ért szekundát fog kapni a helyesírás-tanárjától, ha megtudja, hogy maga verseket mer írni. Szerencséje, hogy még csak hármát írt, tehát hamarabb leszokhat róla, mint a titokban elfüstölt cigarettáról. Szorgalmas tanulással többet tehet Eric Jiszraelért, mint rossz versekkel.

M. Jenő, Iersig. Részletes felvilágosításért forduljon az Erdélyrészi Palesztina-hivatalhoz, Cluj, Calea Regele Ferdinand 48.

Bélyeggyűjtő, Kovászna. A legértékesebb román bélyeg az ugynevezett ökörfejű sorozat, mely európai relációkban is igazi ritkaság, különösen a nyole paras. Ezek voltak az első román bélyegek, melyeket még Moldvában adtak ki. Más értékesebb darabjai ennek a sorozatnak a Cuza fejedelem és I. Károly király arcképeivel ellátott és általában a fogazat nélküli bélyegek.

L. Béla, Torda. A bukaresti holland konzul úr. Hendris Müller van Werendycke, de közelebbi címét nem ismerjük, nem is szükséges.

Chaluc, Szatmár. Románia és Palesztina között még nem fejlődött ki megfelelő mértékben a gazdasági összeköttetés. Hivatalos kimutatás szerint 1923 első kilenc hónapjában Palesztinába 1850 darab fenyődeszkát és 117 nemesfát szállítottak Romániából.

ILONA

SPORT

Elmarad a Kolozsvár—Marosvásárhely közötti válogatott mérkőzés. A vasárnapra tervezett válogatott mérkőzés a marosvásárhelyi szövetség lemondó távirata következtében elmarad. Helyette a KASE—Victoria bajnoki mérkőzés kerül lebonyolításra, mely érdekességével és izgalmaival föl fog érni a válogatott mérkőzéssel. A Victoria különös súlyt helyez a mérkőzésre, mivel ezzel akar a negyedik helyről feljebb kerülni, viszont a KASE az utolsó helyen szeretne javítani. A KASE Baconi nélkül játszik, a Victoriából pedig Leitner, Krieshoffer és Palocsay fognak hiányozni. A főmérkőzés előtt — délután egy órákor — az Aesculap az Elittel játszik a másodosztályú bajnokjéért.

Tréningmérkőzés a Haggibbor csapatai között. A vasárnapra hirdetett Kolozsvár—Marosvásárhely válogatott mérkőzés miatt a Haggibbor, amelynek több tagja szerepelt volna a válogatottban, nem köthetett le ellenfelet vasárnapra. Ezért felkértek a Haggibbor I., II. és ifjúsági csapatainak játékosai, hogy 11-én, vasárnap délután fél 3 órákor a CFR sporttelepen tartandó tréningmérkőzésen pontosan jelenjenek meg.

ILONA

KÉSZ FÉRFI-
RUHÁK, TÉLI-
KABÁTOK ÉS
RAGLÁNOK

jutányos árban

LÖB, BAUMZWEIG ŞI FIUL
CLUJ,

Cal. Regele Ferdinand 34. szám, volt Wesselényi-u.
Uránia-Mozgóval szemben

Mértékutáni rendeléseket kitűnő munkásainkkal
48 óra alatt készítünk
felelősség mellett

Hamburg—Amerika Linie

Romániai vezérképviselő:

LÁZÁR H. LAZAROVITZ

Timişoara, I., Strada Mercy No. 2.

Táviratcim: Lazarovitz

Telefonszám: 16—58.

Hamburg—Amerika Linie:

Hamburg—Newyork

Hamburg—Baltimore

Hamburg—Boston

Hamburg—Philadelphia

Hamburg—Norfolk

Hamburg—Brazília

Hamburg—La Plata

kapcsolatban az United American Lines-al.

Hamburg—Pacific part az American Hawaiian Steamship Co. gőzöseivel.

Hamburg—Levante kapcsolatban a Német Levante Linie-vel.

Hamburg—Afrika

kapcsolatban a Woermann Linie A. G. a német Ostafrika

Linie A. G. és a Hamburg-Bremer Ostafrika Linie A. G.-vel.

Hamburg—Keletázsia

kapcsolatban a Norddeutscher Lloyd, Alfred Holt & Co. The Ellermann & Brücknell Steamship Co. Ltd.-el.

Hamburg—Délamerika

Hamburg—Kuba—Mexiko

Hamburg—Nyugatindia és nyugati part

Hamburg—Szent Pétervár

Hamburg—Riga

Észak-tengeri szolgálat

Kelt-tengeri szolgálat

Hamburg—Rajnavonal.

Utazási iroda.

Vasúti jegyek. Hálókocsijegyek

Podgyászbiztosítás

Hajójegyek minden tengerentúli kikötőbe.

Felvilágosítást díjmentesen adnak fiókjaim:

Bukarest, Calea Grivitei 183.

Csernovitz, Rathausstrasse 9.

Szegesvár, Piața Unirii 34.

Arad, Bohus-palota.

Táviratcim: Lazarovitz

Elsőrendű

Cink- Fém- Phospor-
Bronz-öntvényt szállít

„Transsylvania“

Armatura és gépgyár R.-T.

Targu-Mures

(Marosvásárhely)

Fűződrót

minden szám Lepage-nál, Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii

Telefon: 10—25.

Sürgőnycim: Mártonffypelz

Mártonffy Testvérek szücsök

szücsáruháza Cluj, Piața Unirii 20.

Legujabb szörmeárúk állandóan raktáron!

Szörmebundák, sportkabátok, boák, etolok nagy választékban

Állandó szörmekiállítás!

Mindenemű prémőrök, feldolgozott szörmeárúk nagyban és kicsinyben.

Engros

Endetai

Szenzáció!

Megnyílt az új ort.kóser

Fehérbárány

étterem és italmérés

Elsőrendű konyha.

Kitűnő borok.

Alkalmi (lakodalmi) vacsorák.

Abonensek felvételnek

SCHREIBER

Fellegvári-ut 10. szám

Fratii Salamon-malommal szemben

Erdélyi pénzpiac 9-én

A kolozsvári clearing-iroda jelentése

Devizák	A kolozsvári clearing-iroda jelentése					
	Temesvár	Brassó	Arad	Nagyvárad	M.-Vshely	N.-Szeben
Zürich	3530—	3535—35	3530—35	3535—20	3535—20	3540—25
Newyork	200—	201—200	201—199	201—200	201—200	—
London	982—	985—80	984—80	986—82	985—80	—
Páris	1245—	1150—40	—	—	1145—40	—
Milano	982—	980—75	—	—	982—78	—
Prága	580—	—	—	580—76	—	584—78
Belföldi magyar korona	—	—	—	136	—	—
Külföldi magyar korona	—	—	—	—	—	—
Belgrád	—	—	—	—	—	—
Varsó	—	—	—	—	—	—
Bécs	356—	353—56	355—57	356—58	354—57	—

